

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਜੋਰਾ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਜੇ.

ਨੀਲਮ ਰਾਣੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ , -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

CWPNo 2000 ਦਾ 12275

8 ਜਨਵਰੀ, 2010

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - Art. 15, 16 ਅਤੇ 226—ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਿੱਖਿਆ ਕਲਾਸ III (ਸਕੂਲ ਕਾਡਰ) ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1978 - ਆਰ.ਐਲ.ਐਸ. 3 ਅਤੇ 11—ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ—ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਕਾਡਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ— ਕੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। 16(2)- ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਨਾ ਤਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 15 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹੈ- ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਿਰਫ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਹੋਣਹਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ / ਇਸ ਲਈ, ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਤੈਅ ਕਰਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਜਾਂ 16 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਲੇਟਵੀਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ। ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹਰੀਜੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਾਲ। ਇਸ ਲਈ, ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ 34)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਪੁਰਸ਼ ਵਰਗ ਲਈ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਤਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 15 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਿਰਫ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ

'ਤੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ

ਮੈਰਿਟ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹੋਣਗਰ ਹਨ, ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਰਦਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

(ਪਰਾ 36)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਇਕੱਲੇ ਹਰੀਜੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਐਕਟ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਤੋਂ 16 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪਰਾ 37)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਡਬਲਯੂਸੀ ਨੇ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ ਅੰਤਿਕਾ 'ਏ' ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ - ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ, ਲੈਕਚਰਾਰ (ਪੁਰਸ਼) ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਲਿੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(ਪਰਾ 38)

ਰਾਜੀਵ ਆਤਮਾ ਰਾਮ, ਸੌਰਭ ਅਰੋੜਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਮਹਿਕਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਡੀ.ਆਰ. ਬਾਂਸਲ, ਸੀ ਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 16106 ਆਫ 2000 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਜੇ ਐਸ ਪੁਰੀ, ਵਧੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ।

ਆਰ.ਕੇ., ਮਲਿਕ, ਆਰ.ਐਸ. ਰਾਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, 2000 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 12275 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਆਰਡਰ ਵਾਈ ਰੀਟੀਪੀਟਿਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 11928, 12275, 12276, 12277, 12278, 15867 ਅਤੇ 16106 ਦੇ 2000 ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼ ਲੈਕਟਰ

ਮਾਸਟਰਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਕੇਡਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ

'ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਕਲਾਸ III (ਸਕੂਲ ਕਾਡਰ) ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼, 1978' (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਨਿਯਮਾਂ") ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈੱਡਮਾਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਤੱਥ 2000 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 12275 ਤੋਂ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

(2) 18 ਅਕਤੂਬਰ 1996 ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ, ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 24 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ 67.69 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹਨ-ਜਨਰਲ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਔਰਤ। ਵਿਭਾਗੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਮੇਤ 66.20% ਤੱਕ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਜਨਰਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(3) ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਮਹਿਲਾ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਿਰਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਹਿਲਾ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਹਿਲਾ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 4 ਫਰਵਰੀ, 1999 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

“ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਸ਼੍ਰੀ ਖੋਸਲਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਮੀਖਿਆ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਔਰਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16 (2) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਵਰਗੀਕਰਨ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਠਜੋੜ ਹੋਵੇ। ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ, ਫੌਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ +1 ਅਤੇ +2 ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਵਾਲੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। **ਮਿਸ ਸੀਬੀ ਮੁਥਾਮਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (1) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਕਾਡਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 7; ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ।

(5) ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਾਇਓਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀਆਂ 50 ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰਫ 21 ਅਸਾਮੀਆਂ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਸਨ। ਵਿਭਾਗੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 70 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਰਫ 18 ਮਹਿਲਾ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਪਲਬਧ ਅਸਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 50: 50 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, 21 ਨਵੰਬਰ, 2000 ਨੂੰ CWP ਨੰਬਰ 15867 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਕਾਡਰ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 30 ਮਾਰਚ, 2000 ਨੂੰ 1998 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰ. 5266 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ

(1) ਏਆਈਆਰ 1978 ਐਸਸੀ 1868

ਬਾਇਓਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀਆਂ 21 ਅਸਾਮੀਆਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਪਲਬਧ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ:-

1. ਆਮ ਮਰਦ:	5 ਆਮ ਔਰਤ:	(ਮਰਦ ਨਾਲੋਂ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ 6 ਵਾਂ ਉੱਚਾ)
2. SC ਮਰਦ:	3 SC ਔਰਤ:	ਜ਼
3. ਬੀ ਸੀ ਪੁਰਸ਼:	ਬੀ ਸੀ ਔਰਤ:	1 (ਮਰਦ ਨਾਲੋਂ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਹੋਣਾ)
4. ਅਪਾਹਜ ਪੁਰਸ਼:	ਉਪਲਭਧ ਨਹੀਂ	ਅਪਾਹਜ ਔਰਤ: 1
5 ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਪੁਰਸ਼: 1		ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਔਰਤ: F\

(6) ਜਿ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ 21 ਅਸਾਮੀਆਂ 111 ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਓਲਟੀਸੀਆਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਪੁਰਸ਼ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 5 ਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ 59.63 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ 67.69 ਅੰਕ ਹਨ।

(7) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਈਏ, ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਿੱਖਿਆ ਕਲਾਸ III (ਸਕੂਲ ਕਾਡਰ) ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1978

(8) ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ। ਪੁਰਸ਼ ਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਕਾ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਗੇ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਸਕੇਲਾਂ ਨਾਲ ਨਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇ।

(11) ਸੇਵਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਸੇਵਾ ਦੇ ਉਸ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਹੱਈਆ-

XX XX XX

XX XX XX"

ਅੰਤਿਕਾ “ਏ” (ਨਿਯਮ 3 ਦੇਖੋ)

ਸ਼. ਨੰ.	ਪੋਸਟ ਦਾ ਅਹੁਦਾ	ਗ੍ਰੇਡ	ਨੰਬਰ oT ਪੋਸਟਾਂ					
			ਕੁੱਲ ਪਰਮਾ- ਨੇਟ		ਪੁਰਸ਼ ਟੈਂਪੋ ਰੈਰੀ (iii)	ਔਰਤਾਂ - ਕੁੱਲ ਪਰਮਾ- ਨੇਟ (IV)	ਟੈਂਪੋ ਰੈਰੀ (ਵੀ)	ਟੈਂਪੋ ਰੈਰੀ (ਵੀ)
			(i)	(ii)				
1	ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ (15%)	-	73	73	-	-	-	-
2	ਹੈੱਡਮਿਸਟ੍ਰੈਸ (15%)	-	'	-	-	18	-	18
3	ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ	-	605	100	505	-	-	-
4	ਹੈੱਡਮਿਸਟ੍ਰੈਸ	-	-	-	-	328	56	272
5	ਲੈਕਚਰਾਰ (ਪੁਰਸ਼)	-	917	-	917	-	-	-
6	ਲੈਕਚਰਾਰ (ਔਰਤਾਂ)	-	"	-	-	577	-	577
7	ਮਾਸਟਰ ਜਾਂ ਬਲਾਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ	-	10542	5592	4950	-	-	-
8	ਮਿਸਤਰੀ ਜਾਂ ਬਲਾਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ	-	-	-	-	5425	2120	3305
9	ਜੇਐਸਟੀ ਮਿਸਟ੍ਰੈਸ	-	-	-	-	139	139	-

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ

“15. ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਲਿੰਗ ਜਾਂ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ। -

(1) ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਲਿੰਗ, ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਕੇਵਲ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਯੋਗਤਾ, ਦੇਣਦਾਰੀ, ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ

(a) ਦੁਕਾਨਾਂ, ਜਨਤਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ, ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ; ਜਾਂ

(b) ਖੂਹਾਂ, ਟੈਂਕੀਆਂ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਘਾਟਾਂ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਰਿਜ਼ੋਰਟ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(3) ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ।

(4) ਅਤੇ (5) xx xx xx xx”

16. ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਕੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ।

(1) ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ 1 ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਮੌਕੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ, ਸਿਰਫ਼ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਲਿੰਗ, ਵੰਸ਼, ਜਨਮ ਸਥਾਨ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(3) ਤੋਂ (5) xx xx xx xx”

(8) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਕਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ 917 ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ 577 ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ 10542 ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ 5425 ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ, ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ ਅਤੇ ਕਾਡਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੋ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਹੈੱਡਮਿਸਟ੍ਰੈਸ਼.

(9) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2) ਅਤੇ 1998 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 5266 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਰਾਨੂਕਾ ਦਾਈਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ 30 ਮਾਰਚ, 2000 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 8116 ਆਫ 1999 ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲਾ ਮਨਦੀਪਵੰਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 24 ਸਤੰਬਰ, 2002 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

(10) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਕੱਲੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮਹਿਲਾ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਕਾਡਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਨਤਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ, ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਹੈ। ਪਰ ਔਰਤ ਤੱਕ ਸੀਮਤ

ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਮਾਸਟਰਾਂ, ਹੈੱਡਮਾਸਟਰਾਂ ਜਾਂ ਲੈਕਚਰਾਂ (ਪੁਰਸ਼) ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਕੇਡਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(11) ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਵਰਜਿਤ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੇ **ਡਾ. ਐਮ.ਸੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ (3)** ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਵਿਜੇ ਲਕਸ਼ਨੀ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, (4) ਵਿੱਚ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।** ਇਸ ਲਈ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

(12) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:-

1. ਕੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਕੇਡਰ ਹੋਵੇ ਯਾਨੀ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਿੱਖਿਆ ਕਲਾਸ III (ਸਕੂਲ ਕਾਡਰ) ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1978, ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?
2. ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ ਵਰਜਿਤ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ?
13. **ਦੱਤਾਤਰਾਯ ਮੋਤੀਰਾਮ ਮੋਰ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ, (5)** ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ । ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸਕੈਟ ਰਾਖਵੇਂ ਸਨ

(3) ਏਆਈਆਰ 1997 ਪੀ.ਬੀ. 87
(4) (2002) 8 SCC 440
(5) ਏਆਈਆਰ 1953 ਬੰਬਈ 311

ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਸਨਮਾਨ। ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

"ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਤਕਰਾ ਜੋ ਕਲਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। 151 (1) ਇੱਕ ਵਿਤਕਰਾ ਹੈ ਜੋ ਆਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ 'ਤੇ ਹੈ। 15(1) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਿੰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਤਕਰਾ ਸਿਰਫ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਸ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਿੰਗ ਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੋਏ ਹਨ,ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ I ਈ 15 (3) ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 15(3) ਦੇ ਕਾਰਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਆਰਟੀਕਲ 15(1) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 15(3) ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਰਾਜ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੇ ਕਲਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮਰਦਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 15(3) ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿਰਫ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਕਲਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। 15(1) ਕਲਾ ਦੇ ਕਾਰਨ. 15(3)।"

(14) ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ. ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਬੀ.ਆਰ. ਅਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ**

ਰਾਜ, (6) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਿੱਥੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਔਰਤਾਂ, ਅਣਵਿਆਹੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

"ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸਿਰਫ ਔਰਤਾਂ ਜਾਂ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਲਈ ਮਰਦ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਡਾਕਟਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਜੇਕਰ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਇਹ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਲਿੰਗ ਜਾਂ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ'। ਮਹਿਲਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ।"

(15) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸ਼ਮਸ਼ਕਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੇ ਲੁਕਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ, (7) ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਦੱਤਾਤ੍ਰੇਯ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਨੈਤਿਕ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ

“12 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਂਸ ਬਨਾਮ ਐਲਫਿਕ, (1910) 1KB 465, ਪੰਨਾ 468 'ਤੇ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ, ਇੱਕ ਭਾਗ ਅਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲਾ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ, ਜੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(6) 1988 ਲੈਬ. IC 1465

(7) ਏਆਈਆਰ 1970 ਪੀ.ਬੀ. & ਉੱਡਣਾ. 372

ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ (ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ), ਧਾਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਦਾਹਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਆਮ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 15(1) y.

(16) ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 15(3) ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਰਦਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 15(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 16(2) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

“ਆਰਟੀਕਲ 14, 15 ਅਤੇ 16 ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਡ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹਨ, C11 ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੇ (3) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16(2) ਦਾ ਘੇਰਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਛੇਦ 15(3) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15(3) ਤਹਿਤ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਵਾਜਬ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16(2) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਜਾਂ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

(17) **ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਪੀਬੀ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ, (8)** ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਨਿਯਮ 22-ਏ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦ ਬਰਾਬਰ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ, ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 30% ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। . ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16 ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 15(4) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਜਬ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਹ ਸੀਮਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 50% ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹੀ ਤਰਕ ਆਰਟੀਕਲ 15(3) 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ

"7. ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਛੜੇਪਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਸਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਰਾਬਰੀ ਲਿਆਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 15 (3) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ। ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 15(3) ਤਹਿਤ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੂਲ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਨੌਕਰੀਆਂ ਜਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਆਰਟੀਕਲ 15(3) ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 15(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ, ਆਰਟੀਕਲ 16 ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

9. ਇਹਨਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ 22-ਏ (2) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਧਾਰਾ 15 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 22-ਏ(2) ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ 30% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਕੋਟਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਟੈਨਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਖਵੇਂ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਅੰਤਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ। ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ।

11. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ 'ਆਰਟੀਕਲ 15(3) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16(2) ਜਾਂ 16(4) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਾਂ। ਆਰਟੀਕਲ 15(1) ਅਤੇ 15(3) ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਨੌਕਰੀਆਂ ਜਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 15(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 15 ਅਤੇ 16 ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਇੱਕੋ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

18. ਵਿਜੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਦੇ ਕੇਸ (*ਸੁਪਰਾ*) ਵਿੱਚ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਫਾਰ ਗਰਲਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 15 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 14 ਤੋਂ 16 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-

- "1. ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਰਗੀਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।
2. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਵਸਤੂ ਲਈ ਔਰਤ ਅਤੇ ਮਰਦ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਜਬ ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।
3. ਜੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਸਮਾਨ ਇਲਾਜ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਸੈੱਟ.
4. ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਲਈ ਮੌਕੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
5. ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਨਿਸੀਬਲ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਵਾਲੇ ਵਿਭਿੰਨ ਇਲਾਜ ਲਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਵਰਗੀਕਰਨ। ਇਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਾਪੇਖਿਕ ਸਮਾਨਤਾ, ਅਰਥਾਤ, ਸਮਾਨਤਾ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਅਸਮਾਨ ਹਨ। ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ,

ਸਗੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (Re: ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 1992) 1 SCC 558)।

6. ਕਲਾਸੀ ਫਿਕਸ਼ਨ ਲਈ ਸੈਕਸ ਇੱਕ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਹੈ।

7. ਅਨੁਛੇਦ 15(3) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

8. ਆਰਟੀਕਲ 14.15 ਅਤੇ 16 ਆਰਕ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(19) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਵਿਚਕਾਰ ਵਰਗੀਕਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਡਾਕਟਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਤੋਂ 16 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(20) ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੀ ਜੁਆਈ ਡੀਜੀਮੈਟ **ਤੋਗਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਰੂਡੀ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ, (9) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ** ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਔਰਤ ਲਈ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਉਕਤ ਮੁੱਦਾ ਹੋਰ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(21) **ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਸਟੈਕ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (10)** ਵਿੱਚ 3 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ 2001 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਬਜ਼ਰਤੇ ਕਿ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 50% ਸਾਇੰਸ ਸਟਰੀਮ ਅਤੇ 50% ਆਰਟਸ ਸਟਰੀਮ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ 50% ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ 50% ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਟਸ ਲਈ 50% ਅਤੇ ਸਾਇੰਸ ਗਰੁੱਪ ਲਈ 50% ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ 50% ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ 50% ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ।

(22) ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 15(3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 15(1) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਕਿ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਬਿਹਤਰ

ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 50% ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ

"14. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 15(3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 15(1) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਏ. ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, 50% ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀਤੀ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੁਆਰਾ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(15) ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14,15 ਅਤੇ 16 ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

(23) ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਬਾਕੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ।

(24) **ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਡਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ, (11)** ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਹਰੀਜੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। **ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, [1992 Supp. (3) SCC 217J** ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 15(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਲੇਟਵੀਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਸਟੇਟ 1955(5) SCC 173 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧੀਨ

"6. ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾ ਹਰੀਜੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਰਣਨ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ 200 ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ।

ਅਤੇ 15% ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ 30% ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹਰੀਜ਼ਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਸਹੀ ਵੇਰਵਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। “SC ਲਈ 30 ਅਸਾਮੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 9 ਅਸਾਮੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹਨ।” ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: “SC ਲਈ: 21 ਪੋਸਟਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਤੇ 9 ਪੋਸਟਾਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ, ਸਾਰੀਆਂ 30 ਪੋਸਟਾਂ ਵਿੱਚ।” ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, “ਪੁਰਸ਼” ਜਾਂ “ਪੁਰਸ਼” ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(25) ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ 30 ਅਸਾਮੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 9 ਅਸਾਮੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 9 ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਇਕ ਸੇਵਾ ਲਈ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ (ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 59 ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 11 ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ 261 ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ 59 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ 11 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ “ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ” ਲਈ ਕੋਟੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਤਹਿਤ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਚੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ RPSC ਨੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੇ 48 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲਿਆ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ 11 ਔਰਤਾਂ ਸਨ) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੀਆਂ 11 ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਭਰਿਆ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 59 ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੀਆਂ 22 ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 11 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ (SI ਨੰਬਰ 2, 3,4, 5,9, 19,21, 19,21) 'ਤੇ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਦੇ 25, 31, 35 ਅਤੇ 41) ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਿਆਰਾਂ (ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਦੇ SI ਨੰਬਰ 54,61,62, 63,66, 74, 75, 77, 78, 79 ਅਤੇ 80 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। “ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ” ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੋਟਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। RPSC ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਔਰਤਾਂ ਲਈ 20% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਰਟੀਕਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਖਿਤਿਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ"।

(26) ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁੱਦਾ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ **ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾਰੀਆ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੀ।** ਰਾਜਸਥਾਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 11 ਹੋਰ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ, ਸਗੋਂ ਜਨਰਲ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਰਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 11 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 11 ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਲੀਟ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। T ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਆਰਕ ਹਰੀਜੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੰਤਿਕਾ A ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਕੇਡਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(27) **ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਬਲੋਜੀ ਬਧਾਵਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ**, (12) ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਾਂ ਆਦਿ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਲੇਟਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਦੋ ਵਿਕਲਪ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ

(28) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। If ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਦੋ ਵਿਕਲਪ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੁਣ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਵੇਖੋ, **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸੌਤਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼**, (2006) 4 ਐਸਸੀਸੀ 550 ਪੈਰਾ 15 ਤੋਂ 20; **ਰਿਟਕਸ਼ ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਵਾਈਐਲ ਯਮੁਲ**, (1996) 2 ਐਸਸੀਆਰ 695, ਪੀਪੀ 700-701 ਤੇ ਐਸਸੀਆਰ ਅਤੇ **ਰਾਜਕਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ**, (2007) 8 SCC 785, SCC ਪੈਰਾ 9)।

.YYYY XYYX.XXXX

(45) ਔਰਤਾਂ, ਅੰਗਹੀਣਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਲੇਟਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਿਮ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਜਟਿਲਤਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ।

(28) **ਕਾਸਮਭਾਈ ਐਫ. ਘਾਂਚੀ ਬਨਾਮ ਚੰਦੂਭਾਈ ਡੀ. ਰਾਜਪੂਤ, (13)** ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਦੋਂ ਅਹੁਦਾ ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

“14. ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤਬਕਿਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਯਤਨ ਹੈ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ, ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲੋਂ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਵਿਚਾਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਆਮ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ।

(29) ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

(30) ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (14) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਕਿ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 47 ਅਸਾਮੀਆਂ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਲਈ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 9 ਅਸਾਮੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸਨ। ਜਨਰਲ ਕੈਟਾਗਰੀ ਲਈ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਕੱਟ ਆਫ ਅੰਕ 154 ਜਦਕਿ ਜਨਰਲ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਕੱਟ ਆਫ 148 ਅੰਕ ਸਨ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 153 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਸਿਰਫ 148 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ 30% ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਇਹ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ 30% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 30% ਔਰਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਰਿਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵੱਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ 'ਤੇ ਬੈਕਿੰਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ

“9ਆਈਟੀਟੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।¹ the2 ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ

ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਜਾਂ ਕੰਨਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਵੇ। ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ 1955 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ 30% ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਟੇ ਲਈ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਅਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਖਾਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ. ਹਰੀ ਓਮ ਅਵਸਥੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ, 2003

(3) ਰਾਜ ਐਲਆਰ ਆਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ 1955 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 9 (3) ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਖੁਦ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਓਪਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਧੀਨ ਮੁਨਸਿਫ਼ ਅਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀਆਂ 116 ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਜਨਰਲ ਕੈਟਾਗਰੀ ਭਾਵ ਓਪਨ ਮੈਰਿਟ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ 5 ਨੇ ਓਪਨ ਮੈਰਿਟ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਓਬੀਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 116 ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 97 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ। ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਟੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਗਲਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ**ਇੰਦਰਾ**

ਸਾਹਨੇਵ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। **ਭਾਰਤ ਦਾ, 1993(1) SCT 448 ISC): (AIR 1993 SC 477), ਆਰ ਕੇ ਸੱਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, 1995(2) SCT 646 ਐਸ.ਸੀ.), ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਵਾਈ.ਐਲ. ਯਮਲ, 1996(2) ਐਸ.ਸੀ.ਟੀ.524 tSC 1): (AIR 1996 SC 1378) ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਵਰਨਾਲ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, 1995(4) SCT 695 (SC 1): (AIR 1996)SC 448), ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ**

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਟਾਈਲਡ ਓਪਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਜਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੈਰ-ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਉਕਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੀ ਗਣਨਾ. ਇਹੀ ਤਰਕ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

10. (ਸੁਪਰ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੋ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਕੀਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇੱਥੇ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਕੱਟ-ਆਫ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।.....
11. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਰਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਵਰਮਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਕੱਟ-ਆਫ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਕਾਹਲੀ ਕਰੇਗੀ, ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਕੱਟ-ਆਫ ਅੰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। olIndia. ਇਹੀ ਗੱਲ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇਣ ਦੇ ਵੀ ਉਲਟ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(31) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਲਖਵਿੰਦਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ, (15)** ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਅੰਤਕਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (iv) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਾਸਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬੀ. ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮਰਦਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮ 5 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਆਮ ਲਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ

“11 ਸੰਵਿਧਾਨ I ਆਇਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਹੁਦਾ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਵਿਤਕਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾ ਕੇ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।

(32) **ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)** ਵਿੱਚ , ਇੱਕ ਪੁਰਸ਼ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਕੇਡਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। **ਰਾਨੂਕਾ ਦਾਈਆ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)** ਵਿੱਚ , ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਾਇੰਸ ਅਧਿਆਪਕ (ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਸੂਚੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੰਕ 36 ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ 26 ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅੰਤਕਾ ਏ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਕਾਡਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ] 955 ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਰੀਆਂ ਭਰਤੀਆਂ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ

ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(33) ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕਾਡਰ ਦੇ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਦੀਪਵੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਕੀ ਵੱਖਰੇ ਕਾਡਰਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰੇ ਕਾਡਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾਰੀਆ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕਹੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਈਡਿੰਗ ਨਿਰਣੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(34) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਤੈਅ ਕਰਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਜਾਂ 16 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਲੇਟਵੀਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ। ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹਰੀਜੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਾਲ। ਇਸ ਲਈ, ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(35) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(3) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਰਲਜ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ।

(36) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਵਰਗ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਨਾ ਤਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 15 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਹੋਣਹਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

(37) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਇਕੱਲਾ ਹਰੀਜੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਤੋਂ 16 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(38) ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ ਅੰਤਿਕਾ A ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ-ਹੈਂਡਮਾਸਟਰ, ਲੈਕਚਰਾਰ (ਪੁਰਸ਼) ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਲਿੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਂ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੱਦ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(39) ਇਹ ਸਾਲ 1955 ਤੋਂ ਹੈ, ਨਿਯਮ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਕਾਡਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਡਰ ਅਯੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

(40) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੇਡਰ ਵਿੱਚ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਕਾਇਆ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ